

Už pred šiestimi rokmi sme pochopili, že len frflať nestačí a treba niečo urobiť. Naša prvá aktivita prišla úplne prirodzene. Začali sme najpálčivejším problémom – rómskou osadou. Na začiatku bolo niekoľko diskusií so starostom, kde sme nezištne ponúkli naše poznatky, návrhy a pomoc. Neskôr sme návrhy podporili aj petíciou, ale ani 336 podpisov neposunulo veci k lepšiemu. Ostala posledná možnosť, a preto sme išli v roku 2014 do volieb. Ponúkli sme kandidátov na poslancov aj starostu. Vo voľbách ste nám zverili na štyri roky štyri poslanske mandáty. Dôveru sme získali na základe programu, ktorý sme začali okamžite naplňať. Predložili sme prvé návrhy, a okamžite sme boli nazvaní opozíciou. Zvyknúť si na takéto jednanie v malej obci bolo veľmi náročné. Koalícia nepodporila ani naše úplne jednoduché návrhy ako bola napríklad zmena programu rokovania, návrh člena obecnej rady.... Len po dlhých diskusiách a za účasti vás, rodičov a učiteľov sa nám predsa podarilo presadiť aspoň niekoľko návrhov. Všetky naše návrhy sú v zápisniciach zo zastupiteľstiev a svoju aktivitu sme preukázali aj najvyššou účasťou spomedzi všetkých poslancov.

Stanovili sme si konkrétne úlohy, a keďže sa blíži koniec volebného obdobia, je našou povinnosťou predložiť vám odpočet našej práce.

Konkrétne:

1. Oprava budovy základnej školy a škôlky

Zmenou rozpočtu na rok 2015 sme navrhli opravy základnej školy a škôlky. Bola to najrozumnejšia alternatíva k pôvodnej prioritě vedenia obce za vlastné rekonštruovať starý obecný úrad. Na konci roka 2015 sme navrhovali aby sa obec zapojila do výzvy na rekonštrukcie materských škôlok. Výzva: OPLZ-PO6-SC612-2015-1b. Podporili sme aj výsledné riešenie, keď z fondov obec realizovala len zníženie tepelných strát a vnútorné opravy za 120tis Eur preto musela obec zaplatiť z vlastných peňazí. Návrh na rekonštrukciu budovy základnej školy sme priniesli v r. 2017 a 2018 a zvolali sme k tomuto problému niekoľko mimoriadnych zasadnutí Obecného zastupiteľstva.

2. Rómska otázka

Navrhli sme pravidelnú kontrolu dodržiavania stavebného zákona pod Brehom, a aj likvidáciu odpadu v osade a okolí z eurofondov. Ako jednu z priorit sme niekoľkokrát predniesli návrh na zriadenie obecnej firmy, ktorá môže zamestnať slušných pracujúcich Rómov na stavebné práce v obci.

Navrhli sme vysporiadanie pozemkov v Rómskej osade do nájmu obce. Nájomný alebo vlastnícky vzťah obce k pozemku je nevyhnutný na nastolenie poriadku a kontroly. Bez tohto sa jednoducho veľa urobiť nedá. Vlastnícke vzťahy sme otvorili aj na posledných troch zhromaždeniach PSBU. Tento rok zhromaždenie prijalo úlohu vysporiadať pozemky pod osadou. Tu je namieste pochvala vedeniu pozemkového spoločenstva, hlavne predsedovi Ing. Michalovi Králikovi, ktorý nás informoval, že SPF (Slovenský pozemkový fond) pristúpil na návrh a súhlasil so zámenou pozemkov. Potvrdenie podmienok zámeny pozemkov je tak už len v rukách obce. Pozemkové spoločenstvo by mohlo byť dobrým príkladom aj pre obec v tom ako sa dobré návrhy dostávajú do života a pomáhajú všetkým. Takto sa zrealizoval aj náš ďalší návrh rozdeliť spoločný list vlastníctva medzi všetkých. To čo roky nešlo je dnes realitou a každý podielnik má viac hlasov ako pred rokom.

3. IBV (Výstavba nových domov na Plave)

Navrhli sme, aby obec aktívne vstúpila do procesu a vyčlenila prostriedky na nákup pozemkov a ich postupný neskorší predaj. Navrhli sme upraviť pre stavebníka nevýhodnú zmluvu o platbe obci za siete ešte pred výstavbou. Navrhli sme, aby obec sústredila sily na obsadenie najbližších 18 pozemkov. Tu treba upraviť výšky terénu a cesty. Dovtedy nie je dôvod míňať státisíce v hornej časti IBV.

Rovnako sme navrhli osadenie billboardu (nie malej tabule) a vytvorenie internetovej stránky s podrobnými informáciami pre stavebníkov. Navrhli sme diskusiu so spoločnosťou, ktorá má výborné výsledky, veď za rok obsadila 36 pozemkov!

4. Kultúra, šport a cestovný ruch

Priniesli sme návrh oplotiť futbalové ihrisko pod Brehom a dobudovať hokejové ihrisko. Navrhovali sme vypracovať projekt čo ďalej s ATC a ako ho urobiť pre návštevníkov čo najatraktívnejší. Navrhli sme vypracovať video o obci o tom, čo môže ponúknuť turistom a návštevníkom. Navrhli sme petíciu za rekonštrukciu Jednoty a taktiež spustenie vysielania v káblovom rozvode v zmysle podmienok zákona.

5. Opravy ciest a transparentnosť

Žiadali sme o prioritnú rekonštrukciu ciest Tatranská, Okružná, Obecná. Pri Tatranskej ulici sme požadovali jej predĺženie až po hlavnú cestu. Rovnako sme dokladovali netransparentný priebeh výstavby a požadovali opravy na ulici Tatranskej aj Nad ihriskom.

Navrhovali sme nahrávanie a zverejňovanie záznamov zo zastupiteľstiev. Spropagovali sme a pripravili Program Hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Pribylina. Upozornili sme na nesprávny spôsob prijímania uznesení a pochybenia v práci obce aj hlavného kontrolóra. Tieto neskôr potvrdil aj Najvyšší kontrolný úrad.

Predložili sme vlastný návrh rozpočtu na rok 2018 aj s prognózou na ďalšie roky.

Väčšina našich návrhov bola zablokovaná, a preto sa ani nečudovať, že sa toho za posledné štyri roky veľa nezmenilo. Negatívny vývoj sa nezastavil a pokračuje. V roku 2013 bol Róm každý piaty Pribylinčan, ale dnes je to už každý štvrtý. Rovnako pokračuje aj rýchly úbytok Nerómov.

Nikdy sme nepolitikárčili a ani nebudeme. Nenájdete jediné hlasovanie, kedy by sme neprišli, boli proti alebo sa zdržali, najmä ak sa jednalo o naše školy.

A ešte si prosím uvedomte, že výzvy na rekonštrukcie materských škôl vrátane ich vnútorného vybavenia tu bežali už od roku 2008, 2009, 2010 a aj potom každý rok. Boli to napríklad výzva: ROP-1.1-2008/01, ROP-1.1-2009/01, ROP-1.1-2010/01, OPLZ-PO6-SC612-2015-1b. Tak si odpovedzte na otázku: Prečo sa začalo reálne konať až o sedem rokov? Je to náhoda, že sa začalo konať pár mesiacov po tom ako ste nás zvolili za poslancov?

Dnes už poznáte všetkých kandidátov na poslancov aj kandidátov na starostu obce. Každý kandidát má svoje prednosti a pravdepodobne by asi každý dokázal zvládnuť riešenie bežných úloh. Ale nielen posledné roky dokazujú, že Pribylina potrebuje riešiť najmä zložité problémy.

IDEME DO TOHO OPĀĽ A SILNEJŠÍ...

Pred pár rokmi nás spojili dve veci:

1. Rómsky problém, jeho neriešenie a zatváranie si oči pred ním ako keby nejstvoval.
2. Odchod mladých ľudí z obce, pre nie dobré podmienky na výstavbu rod. domov, výchovu či vzdelanie v tunajšej škole a škôlke, málo dostupných služieb v obci, atď.

Našou ambíciou vôbec nebol vstup do obecnej politiky, či práca poslanca. Po 4 rokoch sme tu opäť pripravení ponúknuť riešenia stále rovnakých problémov, ktoré sú dnes ešte v horšom stave, ako boli v roku 2014. Spolu sa pýtame, či si naša obec môže dovoliť taký luxus, že odmieta návrhy riešení, ale zároveň neponúka žiadne riešenia?

Čoskoro vám ponúkame podrobné profily kandidátov aj s prioritami a návrhmi na riešenie. Každopádne vás pozývame k akejkoľvek diskusii s nami v najbližších dňoch o témach, ktoré trápia Vás a v ktorých by sme, ak dostaneme vašu dôveru mohli pomôcť. Tešíme sa na vaše postrehy k témam, či už osobne, telefonicky: 0905 436 919 alebo mailom: marto0074@gmail.com.

O Váš hlas sa uchádzame:

Kandidát na starostu obce:

Ing. Martin Jurčo

Kandidáti na poslancov obecného zastupiteľstva:

Filip Benko

Ing. Matej Chlebový

Jaroslav Jurík

Miroslav Jurík

Ing. Ján Mikuš

Dušan Mores

Ing. Ján Vrbičan

MARTIN JURČO: KAŽDÝ ŠTVRTÝ PRIBYLINČAN JE RÓM!

Nespočetne veľa rozhovorov v rodinách, mnoho obecných zastupiteľstiev, či návštev v osade už prebehlo, ale reálne sa neurobilo skoro nič. Preto som sa rozhodol pripraviť svoj pohľad na tento problém. Myslím si, že len pochopenie súvislostí môže otvoriť cestu riešeniam, ktoré tu chcem prezentovať. Alebo ešte lepšie povedané, len ak si konečne „nalejeme čistého vína“, tak môžeme začať úspešne veci riešiť.

Najskôr musím odmietnuť niekoľko mýtov alebo ak chcete výmyslov, ktoré sa aj u nás úspešne šíria:

1. Rómsky problém je neriešiteľný!

Zdalo by sa, že áno. Veď ako môže jeden starosta obce riešiť Rómsky problém, s ktorým si nevie poradiť ani štát. Je to otrepaná fráza, ale v skutočnosti ide o niečo úplne iné. Nikto ani starosta Spišského Hrhova nedokáže vyriešiť tzv. Rómsky problém, ale dokázal riešiť problém svojich občanov, teda problémy nažívania 250 rómskych občanov a 500 nerómskych občanov Spišského Hrhova. A o to tu ide. Starosta Pribyliny predsa nebude riešiť problémy Rómov zo Spiša či Važca, ale problém spolunažívania nerómov v Pribyline s Rómami. Takto to treba chápať.

2. Nech to rieši štát!

Pravda je taká, že štát to už dávno rieši. Určite si spomeniete na vyjadrenia, že „na Rómov sa vždy peniaze nájdu“. Čiže nikto nespochybňuje, že podpora zo strany štátu tu dávno je. Problémom je, že ak nie je záujem na strane samosprávy riešiť problémy svojich vlastných obyvateľov, tak je úplne jedno, aké budú nastavenie zákonov a finančná podpora cez dotácie a fondy. Dokazuje to, čoraz viac samospráv (napríklad Spišsky Hrhov, Sveržov, Dobšiná, Raslavice, Spišské Tomášovce, Čičava a ďalšie), ktoré už na riešeníach pracujú a výrazne situáciu zlepšili a nepotrebovali na to žiadne špeciálne zákony alebo pozornosť vlády.

3. Rómsku osadu treba presťahovať!

Ani neviem spočítať rôzne schôdze a hodiny rečí, ktorých výsledkom bolo hľadanie vhodnej lokality na presťahovanie rómskej osady. Všetky dva návrhy za posledných 25 rokov ostali na úrovni vízie a nikdy nepostúpili ani na úroveň plánu. Verí ešte niekto tomu, že niečo vymyslíme? Kedy? Za ďalších 25 rokov? Myslím, si že pri súčasnom trende už za desať rokov nebude čo riešiť a možno ani ten kto by to riešil. Treba si povedať pravdu a priznať, že táto téma je už je už dávno uzavretá. Doplnok územného plánu obce z roku 2008 priniesol jasné rozhodnutie. Práve tento doplnok z dielne starostu určuje, že Rómska osada resp. 45 sociálnych nájomných bytov nižšieho štandardu bude tam kde je a počíta sa s plochou asi 0,7ha. Spochybňovanie platného územného plánu je ako spochybňovanie zákona, a nič na tejto skutočnosti nemení a ani nemôže zmeniť. Toto nie je novinka od kedy sme aktívni, ale desať rokov staré rozhodnutie, ktorým sa osada stala vlastne nepremiestniteľná.

4. Vraj, chceme stavať Rómom domy.

V osade je asi 80 obydľí. Možno to neviete, ale v posledných rokoch sa tu stavia z tehly a na základových doskách. Nielen prílepky k chatrčiam, ale takéto domy tu pribúdajú. Domy vyrastajú kde sa dá a ako sa dá. Sú to stavby bez projektu, bez povolení, bez kontroly, bez prípojok, bez nájomu... **Rómovia si ich už dávno stavajú sami.** Niektorí tu žijú na pár metroch štvorcových, a iným je aj 500m² málo. Rád sa budem rozprávať o každom návrhu, ale na jednom trvám. Zaviesť poriadok treba okamžite. To ako si to predstavujem nájdete nižšie.

5. Načo prerábať základnú školu. Pre Rómov?

Toto často počúvam od ľudí. Pritom väčšina z nás, naše deti aj vnuci do našej ZŠ chodili. Vraj, ak by tu nebola základná škola, tak by tu bolo menej Rómov. Aj keď o tom silno pochybujem, pripustím, že by tu mohol byť pár Rómov menej. Ale jedným som si istý. Ak Pribylina nebude mať školu na úrovni okolitej konkurencie, alebo o ňu dokonca príde, tak tu neprilákame žiadne mladé rodiny. O tomto ma presvedča realita dnešných dní a rokov. Škola na okraji záujmu obce je aj na okraji záujmu rodičov. Preto vás chcem poprosiť chráňme si dedičstvo našich predkov, chráňme si našu školu.

Možno si autori a podporovatelia týchto rečí ani neuvedomujú nebezpečenstvo a škodlivosť takto vyprodukovaných názorov. Ja len dúfam, že realita v ktorej sa ocitáme, že množstvo detí v iných školách, množstvo mladých Pribylinčanov stavajúcich domy v blízkych dedinách a mestách, či stupňujúce sa konflikty v samoobsluhy a pod Brehom ľudom otvoria oči aj srdcia. Alebo sme sa rozhodli, že budeme ustupovať pred týmto problémom: sťahovať sa z našej dediny, zatvárať našu školu či potraviny?

Existujú určite aj iné výmysly, návrhy alebo bludy o gulometných hniezdach, ktoré som nespomenul. Jedno však majú spoločné, populisticky odvieť našu pozornosť od problému a neurobiť nič, resp. robiť len toľko, aby sa nemohlo povedať, že nerobíme nič.

Na základe osobných stretnutí a diskusií som pochopil uvažovanie našich Rómov. Preto som si v osade vybral dva rozdielne modely správania sa rómskych rodín Pod Brehom.

Rodina číslo 1: každé ráno skoro vstáva, aby bol muž pripravený ísť na fušku alebo na týždňovku. Potrebujú si priniesť vodu urobiť hygienu v obmedzených podmienkach vnútornej kúpelne. Deti sú dve

maximálne tri. Žena, otec alebo starý otec či stará mama ich odprevádzajú do školy. Pár detí dokonca navštevuje aj materskú školu. Žena potom nakúpi, kúri v peci a varí obed. Odpad vynesie ku kontajneru. Na obed čaká deti zo školy a snaží sa s nimi na tom istom stole, kde jedia, niečo naučiť. Deti sa hrajú okolo domu, sem tam behajú na bicykli, či korčuliach po námestí a dedine. Muž sa v lepšom prípade vracia večer domov alebo príde z týždňovky v piatok. Snažia sa pracovať, aby sa raz mohli mať lepšie. Asi takto to vyzerá v tejto rodine.

Rodina číslo 2: aj tu deti väčšinou odchádzajú do školy, ale hlavne preto, lebo zanedbávanie školskej dochádzky je trestným činom. Raňajky aj desiata sú sladká kola z potravín. Zvyšok rodiny sa preberá po večernej tancovačke až okolo deviatej či desiatej. Ranná hygiena v potoku v smrade pár metrov od „dreveného“ WC. Kúriť treba, tak sa páli, všetko čo horí. Okrem toho na pár miestach horia medené káble či gumy, aby bolo nielen na jablkové víno, ale aj niečo zjesť. Deti majú bežne viac ako štyri. Odpad končí presne tak ďaleko od okna ako ho dohodia. Zvyšky požerú ich psi a niečo končí v blízkom potoku. Deti majú viac, lebo to je ich hlavný príjem. Viac detí plus deti pätnásťročných detí nútia otcov intenzívne stavať. „Od projektu po kolaudáciu“ neubehne ani mesiac a stojí tu ďalšia buda. Aj tu sa podarí mužovi sem tam niečo zarobiť, ale pravidelný príjem nie je jeho cieľom. Viac energie si pýta futbalový zápas na ihrisku alebo veselica medzi chatrčami. Dom je obklopený smetiskom s potkanmi, deti sa na ňom hrajú alebo chytajú na oká ryby. Sem tam sa potok zahatá, nech je rýb viac. Všetko nasvedčuje tomu, že snaha o tom mať sa niekedy lepšie je tu minimálna. Dokonca sa zdá, že súčasný stav je úplne vyhovujúci. Asi takto vyzerá život v druhej rodine.

Opis možno nie je úplne presný, ale je blízky realite. Z toho čo som pochopil mi vystáva niekoľko otázok. Ktorej z týchto rodín viac vyhovuje súčasný prístup obce? Ktorú rodinu si tu vlastne vychovávame svojim prístupom? Bohužiaľ som presvedčený, že práve druhá rodina sa má u nás lepšie. Nič neplánuje, má voľnosť, má priestor stavať, nulovú kontrolu, futbalové ihrisko.... Môžete so mnou nesúhlasíť, ale ja si myslím, že ak tej prvej rodine nedáme šancu, tak aj ona časom stratí motiváciu. Potom už naozaj nebude čo riešiť a budeme tu mať len rodiny číslo 2. Bohužiaľ, ale ani to by nebolo to najhoršie, čoho sa obávam. Myslím si, že energia bude chýbať najmä nám, aby sme s tým ešte niečo urobili a naša ponuka sa už nezopakuje.

Teraz skúsím osvetliť ako si to reálne predstavujeme. Píšem v množnom čísle, lebo viaceré z nižšie uvedených myšlienok nie je len mojich, ale vznikli z toho, čo sme sa naučili u šikovných a sú aj podmnožinou toho, čo momentálne ponúka v riešení problémov štát.

Úplne prvý krok, je zapojenie každého, kto bude mať záujem. Nie formálne, ale skutočne sa musí zmeniť najmä to, že aktivita občanov bude ocenená a nie potláčaná. Naše videnie vecí a nižšie uvedené návrhy podrobíme diskusii s vami. Ak bude treba návrhy prerobíme či doplníme. Toto by malo trvať maximálne počas zimných mesiacov, aby sa na jar mohlo konať. Popri diskusii o návrhoch bude prebiehať administratívna príprava. Výsledkom má byť strategický komplet, kedy budeme vedieť, kde, čo a za koľko budeme realizovať. Podmienky sú jasné, vždy to bude niečo za niečo, finančné nároky budú prednostne kryté z fondov a dotácií, a ak bude požiadavka aj na obecné zdroje, tak celková suma počas roka neprekročí výšku príjmu z podielových daní, ktoré obec dostáva na počet Rómskych občanov. Takže v skratke ako na to:

1. Usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod rómskou osadou, ktorej výsledkom bude vlastníctvo alebo nájom pozemkov pre Obec Pribylina.
2. Vytvorenie rešpektovanej a fungujúcej mikrosamosprávy Pod Brehom. Komunikačný prostriedok medzi Rómami a obcou. Buď si zástupcov vyberú sami alebo obec zorganizuje malé voľby. Motiváciou pre úspešné zavedenie práce mikrosamosprávy môže byť napr.: oprava cesty do osady (najskôr dočasné riešenie opravy výtlkov, pretože cesta by mala byť využitá na odkanalizovanie domov pod brehom).
3. Vytypovanie rodín, ktoré budú mať podľa ich snahy a pracovitosti možnosť byť súčasťou pilotného projektu podnájmu pozemku v osade.
4. Zriadenie prevádzky Malých obecných služieb (MOS) tzv. obecná firma. Zamestnanie, poctivá práca a dochádzka v MOS bude prvým predpokladom pre výstavbu prvých legálnych domov nižšieho štandardu v obecnom vlastníctve.
5. Komunitné centrum, terénna sociálna práca a poriadkové hliadky. Tieto opatrenia sú v súčasnosti plne financované z EÚ fondov.
6. Likvidácia nelegálnych skládok, kde každá plocha po vyčistení bude na skúšku zverená do dočasného podnájmu rodinám. Iba rodina schopná udržať úplný poriadok sa môže uchádzať o podnájom na dlhšiu dobu.

„SME PRESVEDČENÍ, ŽE NESTAČÍ ROBIŤ TO ČO JE JEDNODUCHÉ, ALE TREBA ZAČAŤ ROBIŤ TO ČO JE SPRÁVNE.“

Objednávateľ aj dodávateľ:

Filip Benko Ing. Matej Chlebový Ing. Martin Jurčo Jaroslav Jurík Miroslav Jurík Ing. Ján Mikuš Dušan Mores Ing. Ján Vrbičan
Pribylina